

Hitler svari Škandinavce, da ne smejo pomagati Fincem

Sneženi viharji ovirajo ruske vojne operacije na severu. Finci poročajo, da so vrgli ruske čete nazaj v bitkah na treh frontah. Premier Ryti je izjavil, da se bo Finska odločno borila, da ohrani svojo neodvisnost

BERLIN, 8. dec.—Iz tujkaj- uradnih krogov poročajo, da Švedska in Norveška slabopostojno nujno nevtiralno, ko prvi indirektno pomagata Angliji, drugi pa prevažata vojni material Finski. Poročilo se dalje glasi, da Nemci nima nobenih obveznosti pomagati Finski in vsled tega se ne brigajo za njeno usodo. To stališče morala zavzeti tudi njene sosedne države, če hočejo same ostati dobro.

MOSKVA, 8. dec.—Sovjetska vlada je obvestila vse prizadete države, da bo danes začela blokado Finske. Vse tujke morajo zapustiti luke ob finskih morskem morju, Švedska pa ima pot do svojih pristanišč.

PARIZ, 7. dec.—Skoro po enem mesecu poivanja so danes začeli z živimi aktivnostmi na zapadni fronti. Nemci so izvršili celo vrsto napadov na francoske položaje, a bili so odbiti s velikimi izgubami.

OSLO, NORVEŠKA, 7. dec.—Uradniki norveške, Švedske in Danske so na tujkajšnji konferenci zaključili, da bodo škandinavske države pritiskale za mir med Rusijo in Finsko skozi Ligo narodov.

LONDON, 7. dec.—Angleški mediji so danes odbili dva nemška zračna napada na Firth of Forth. Štiri nemška letala so bila zadelata.

Girtenes, Norveška, 7. dec.—Snežni viharji ovirajo ruske vojne operacije v zraku, veliki pomen so ustavili prodiranje sovjetških čet v severnih finskih pokrajinah. Finske vojaške avtoritete poročajo, da je bilo prodiranje ustavljeno na vsej črti. Poročilo dostavlja, da se je izkazalo več tisoč ruskih vojakov na obrežju pri Petsamu. Iz tega Finci sklepajo, da se Rusi pripravljajo na novo ofenzivo.

Glavna gladi, da se je poveljstvo ruske oborožene sile odločilo za sprotno finskega ozemlja na severu. Na severu sta koncentrirani dve ruski armadi. Ena se usmerja pri Kuolajservi, druga pri Rovaniemu. Možnost je, da bodo ruski letalci napadli s bombami železniško progo, ki povezuje Rovaniem s Kemijom, finsko luko v Botnijskem zalivu.

Helsinki, Finska, 7. dec.—Finska je proslavila 22-letnico svoje neodvisnosti s spopadi z rušinskimi četami na svojih vzhodnih frontah. Vojno poročilo se glasi, da je bila ruska armada 200.000 mož vržena nazaj na treh frontah. Finci so uničili 80 ruskih tankov in sestrelili 36 bojnih letal.

Na severni fronti, kjer se Finci borijo proti Rusom, so slednji napadli Petsamo, pristanišče na mestu ob Arktiku, iz zraka. Napad se je izjalovil. Finci poročajo, da so uničili dva ruska letala.

Finska vlada je naznanila, da bodo ruski letalci napadli s bombami obmejna mesta. Ena oseba je bila ubita in šest ranjenih v napadu.

Helsinki, glavno mesto Finske, kjer so se vršile proslave neodvisnosti republike, ni bil prizadeta ruskega napada, ki je bil preprečen dan napovedan. Avtoritete so zanimalo rusko poročilo, da so finski letalci bombardirali Leningrad, ki leži le nekaj milj od finske meje. Dalje so zanimali poročilo o napadu na Baltijski, estonsko luko, ki jo je Estonija dala v najem sovjetski Rusiji.

Finska vlada je včeraj poslala v New York \$234.693 kot obrok na svoj dolg Ameriki. Premier Risto Ryti je ob tej priliki izjavil, da se bo Finska borila do zadnjega moža, da ohrani svojo neodvisnost in svobodo, zaeno pa bo, kakor doslej, redno plačevala svoje obveznosti.

Predsednik Kallio je v svojem govoru izjavil, da ima Finska popolno zaupanje v svojo armado. "Finska armada bo izvršila svojo junaško dolžnost," je dejal predsednik. "Enotnost finskega naroda je danes večja nego je bila kdaj prej. Vsi se zavedamo, da je obramba naše neodvisnosti potrebna in ne bomo klonili pred sovražnikom, ki je invadiral naše ozemlje. Finci bodo še nadalje odločno branili svoje domove in svobodo. Oni pričakujejo, da druge države ne bodo dopustile uničenja naše neodvisnosti in nam priskočile na pomoč."

Moskva, 7. dec.—Poveljniki ruske oborožene sile so naznanili, da so sovjetske čete v ofenzivi pretrgale glavno finsko obrambno črto na karelijski zemeljski ožini severozapadno od Leningrada. "Čete so prekoračile reko Taipaleenioko in začele prodirati proti severu," se glasi naznanilo.

Drugo poročilo pravi, da so Rusi prodrli 25 milj daleč na finskiem ozemlju na severni strani jezera Vuoksija. Zasedli so Kiyenemi, Kexholm in več drugih finskih mest in vasi. Ob Finskem zalivu so okupirali Korpiojo, važno železniško križišče. Nadaljnja vest pravi, da snežni viharji ovirajo letalske operacije na severu.

Nemčija priznala učinkovitost blokade

Letalski napad na Kielski prekop odbit

Berlin, 7. dec.—Emil Helferrich, vodilni nemški ekonom, je v glasilu nemškega maršala Goeringa, kateremu je bilo poverjeno izvajanje načrta gospodarske neodvisnosti, priznal, da je angleško-francoska blokada zadrgnila nemško pomorsko trgovino in prinesla na površje nove in resne probleme. "Mi moramo računati z dejstvi," pravi Helferrich. "Ta so silna onim v zadnji svetovni vojni. Blokada je ustavila našo pomorsko trgovino. Nemški parniki so zajeti v pristanišnih tujih držav in se ne morejo ganiti. Angleške bojne ladje prežijo nanje in nekatere so že zasegale."

Helferrich dalje piše, "da je sam Hitler nekoč izjavil, da mora Nemčija izvažati svoje blago, če ne bo umrli. Skušali smo izpolniti to nalogo in rezultat je ustavitev prometa. Kiel, Luebeck, Bremen in Hamburg so postala mrtva pristanišča."

Nemčija se zdaj trudi, da poveča uvoz živeža in drugih potrebščin iz balkanskih držav. Rumunija, Jugoslavija, Bolgarija in Ogrska so bile pozvane, naj povečajo izvoz blaga v Nemčijo. Nacistična vlada računa, da jo bodo tudi škandinavske države zalagale s potrebščinami.

Berlin, 7. dec.—Angleški bombniki so bili odpodeni, ko so se pojavili nad Kielakim prekopom, se glasi uradni poročilo. Casopisna agencija DNB poročila, da so se angleška letala pojavila tudi nad severno Nemčijo in nad Friesanskimi otoki, toda vrgla niso nobene bombe.

Angleži zasledujejo parnike

Belgija sklenila dogovor zavezništva

London, 7. dec.—Angleško-francoska blokada nemškega izvoza se izvaja na vsej črti. Bojne ladje pazijo na parnike in straže so bile ojačane v Gibraltarju, pri Sueškem prekopu in Doverski ožini.

Mornarične avtoritete priznavajo, da je straženje vodovja med Škotsko in Norveško ter Škotsko in Islandijo najbolj težavno. Razdalja med Škotsko in Norveško je 270 milj, med Škotsko in Islandijo pa 400 milj.

Ministrstvo ekonomske vojne je izrazilo upanje, da bodo kapitani parnikov nevtiralnih držav obvestili angleške konzule, kakšno blago vozijo parniki in se prostovoljno podvrgli preiskavi. Parniki naj bi se ustavili v Gibraltarju in drugih angleških pomorskih bazah.

Angleške bojne ladje bodo lovile parnike, ki se niso ustavili v pomorskih bazah. Vlada je odredila rekvizicijo parnikov za plovbo po severnem Atlantiku. Ti bodo dovažali živila in žitne izdelke iz tujih držav v Anglijo.

Admiralitet je naznanila, da so nemške podmornice popile nadaljnje dva parnika. To sta bila angleški Horsted in švedski parnik Rudolf. Horsted je bil na poti v angleško luko na severu, ko ga je napadla podmornica. Švedski parnik je bil potopljen v bližini škotskega obrežja. Trije mornarji so izgubili življenje, dvanajst jih pogrešajo, ostali pa so se rešili.

Bruseljski dogovor

Bruseljski dogovor je bil sklenjen med Belgijo, Veliko Britanijo in Francijo. Ta določa, da belgijski parniki smejo voziti nemško blago do 25 odstotkov skupnega tovora. Izvoz nemškega blaga preko Antverpna je padel za 50 odstotkov od izbruha vojne.

Premier Hubert Pierlot je v svojem govoru v državni zbornici priporočil odobritev novih davkov, "ker je v tem momentu obramba neodvisnosti dežele najbolj važna zadeva." Ključ: "Naj živi finska republika" so odmevali v zbornici, ko je neki komunistični poslanec protestiral proti odložitvi debate o vladni politiki.

Kraval v angleškem parlamentu

London, 7. dec.—Laborit William Dobbie je povzročil kraval v parlamentu s trditvijo, da morajo žene vojakov, ki so na frontah, imeti večje pravice, kot imajo žene vojakov, katero je mehiška vlada zasegla. Ti naj bi tudi razpravljali o vsoti odškodnine, ki naj jo mehiška vlada plača oljnim kompanijam.

Kompanije morajo imenovati veščake v prihodnjih treh dneh. Ako jih ne bodo, jih bo izbrala mehiška vlada. Veščakom bo vlada dala 60 dni časa, da rešijo zadevo in sprejmejo zaključke.

Zdaj še ni znano, ali bodo prizadete kompanije upoštevale odredbo mehiškega sodišča. Nekateri trdijo, da jo bodo ignorirali. Če bi jo upoštevale, bi to pomenilo opustitev boja proti konfiskaciji njih lastnine po mehiški vladi.

Hugenberg zanika poročilo o begu iz Nemčije

Berlin, 7. dec.—Dr. Alfred Hugenberg, predsednik tiskarske firme Scherl, je včeraj zanimal v Parizu objavljeno poročilo, da je pobegnil iz Nemčije javila tudi nad severno Nemčijo in pretrgal stike z naciji. Njegov izjavo je priobčel berlinski list Lokalanzeiger. V izjavi naglašuje, "da ne misli zapustiti svoje domovine v tem momentu, ko se mora boriti za svoj obstoj."

Sodišče zavrglo odlok proti uniji

Kompanija ne dobi odškodnine

Philadelphia, Pa.—(FP)—Federalno prizivno sodišče je soglasno zavrglo odlok proti uniji Zveze nogavičarskih delavcev, ki je bila obsojena v plačevanju odškodnine \$711.982 Apex Hosiery Co. zaradi svedeče stavke v njeni tujkajšnji tovarni. Sodišče je razsodilo, da kompanija ni upravičena do odškodnine na podlagi Shermanovega protitrustnega zakona, "ker unija ni skovala zarote z namenom oviranja trgovine."

William Leader, predsednik unije, je pred okrožnim sodiščem trdil, da je bila akcija njegove organizacije krajevna značajna, toda sodišče ni upoštevalo njegovega argumenta. Izjavilo je, da je unija ovirala meddržavno trgovino s stavko proti Apex Hosiery Co. in jo obsojilo v plačevanju odškodnine. Ta odlok je federalna prizivno sodišče razveljavilo.

Kompanija je zahtevala trojno odškodnino od unije na podlagi protitrustnega zakona. Zdaj, ko je bila poražena, lahko tira zadevo pred državno sodišče, toda zahtevati more le odškodnino za aktualno škodo, ki jo je utrpela v času stavke.

Voditelji delavskih unij po vsej deželi so pozdravili odlok federalnega sodišča. Ako bi bilo podprlo razsodbo okrožnega sodišča, bi ustvarilo precedent za odškodninske tožbe proti unijam. Prizadeta bi bile unije Ameriške delavske federacije in Kongresa industrijskih organizacij.

Apex Hosiery Co. ni bila skromna pri iskanju odškodnine. Zahtevala je vsoto \$3,515,871.

Priziv nogavičarske unije proti odloku okrožnega sodišča, so podprle unije CIO in ADF, Delavska obrambna lige. Splošni odvetniški gild in Unija za ameriške civilne svobodščine. Odlok je zlasti značilen, ker je prišel kmalu potem, ko je Thurman Arnold, pomožni justični tajnik, posvaril delavske unije, da so podvržene prosekuciji na podlagi Shermanovega protitrustnega zakona.

Ocenitev vrednosti zasežene lastnine

Mehiško sodišče obvestilo družbe o odredbi

Mexico City, 7. dec.—Sodnik Ponciano Hernandez, načelnik prvega civilnega sodišča v federalnem distriktu, je naznanil, da je opozoril ameriške, angleške in holandske oljne kompanije, naj imenujejo veščake, ki bodo skupno z mehiškimi veščaki ocenili vrednost njih lastnine, katero je mehiška vlada zasegla. Ti naj bi tudi razpravljali o vsoti odškodnine, ki naj jo mehiška vlada plača oljnim kompanijam.

Kompanije morajo imenovati veščake v prihodnjih treh dneh. Ako jih ne bodo, jih bo izbrala mehiška vlada. Veščakom bo vlada dala 60 dni časa, da rešijo zadevo in sprejmejo zaključke.

Zdaj še ni znano, ali bodo prizadete kompanije upoštevale odredbo mehiškega sodišča. Nekateri trdijo, da jo bodo ignorirali. Če bi jo upoštevale, bi to pomenilo opustitev boja proti konfiskaciji njih lastnine po mehiški vladi.

Borba za kontrolo balkanskih držav

Rumunija se upira angleški zahtevi

Bukarešta, Rumunija, 7. dec.—Angleško-nemški konflikt glede kontrole balkanskih držav je dospel do kritične točke. Angleži so dobili kľofuto, ko je Rumunija odbila zahtevo, naj zmanjša izvoz blaga v Nemčijo in poveča izvoz v Anglijo.

Reginald Hoare, angleški poslanik v Bukarešti, je bil informiran, da se Rumunija ne more izogniti obligacijam napram Nemčiji, katere je dala v pogodbi, ki jo je sklenila s Hitlerjevo vlado zadnje pomladi. S to pogodbo se je obvezala, da bo šlo 40 odstotkov olja, ki ga Rumunija producira, v Nemčijo.

Poljski kardinal se ne sme vrniti v Varšavo

Vatikansko mesto, 7. dec.—Hitlerjeva vlada je že drugič zavrnila prošnjo poljskega kardinala Avgusta Hlonda, naj mu dovoli povratek v Varšavo. Tu pravi, da bi se kardinal vrnil na Poljsko, da bi tam ugotovil, kaj more storiti za svoje ljudstvo, ki trpi pod nacističnim režimom.

LEWISOVA KAMPANJA V STAVBNI INDUSTRIJI

Voditelji unij CIO dobili navodila

GREEN ZA OBNOVO POGAJANJ

Washington, D. C., 7. dec.—Nov boj v vrstah organizirane delavstva se obeta, kar potrjuje pismo, ki ga je John L. Lewis, predsednik Kongresa industrijskih organizacij, naslovil pokrajinskim direktorjem unij CIO. V pismu jih poziva, naj dajo popolno podporo organizatorični kampanji med delavci v stavbni industriji, ki jo dominirajo unije Ameriške delavske federacije.

"Nasprotniki našega gibanja vas ne smejo ovirati v kampanji," pravi Lewis v pismu. "Napeti morate vse sile, da potegnete delavce v unije CIO. Naše gibanje dobiva podporo od svojega članstva. Iz tega logično sledi, da je lojalnost naša največja obližacija. V tej kampanji moramo vedno imeti pred očmi naše lastne cilje, ideale in interese članstva."

Invazija stavbne industrije po CIO se je pričela z ustanovitvijo organizatoričnega odbora stavbnih delavcev v avgustu. Izjavila je takojšen odpor pri voditeljih stavbnih unij ADF.

William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, se je včeraj oglašil v Beli hiši, kjer je konferiral s predsednikom Rooseveltom. Med drugim sta govorila o izgledih za mir med federacijo in Lewisovo organizacijo. Konferenca je trajala eno uro.

Green je po kontroverzi izjavil, da je povedal predsedniku, da je federacija pripravljena na obnovo mirovnih pogajanj z Lewisovo organizacijo. Ta se lahko pričnejo, kadar bodo Lewis in drugi voditelji pokazali voljo za to.

Roosevelt je nedavno pozval obe grupi, naj skleneta mir. On slubi, da izgleda glede zmage demokratske stranke pri volitvah prihodnje leto ne bodo ugodni, ako ne bo razkol v vrstah organiziranega delavstva likvidiran, ne glede na to, ali on ponovno kandidira za predsednika Združenih držav ali ne.

Domače vesti

Članica Pionirjev umrla

Chicago.—Marie Drača, članica Pionirjev 559 SNPJ, je umrla 6. t. m. Stara je bila 65 let in doma iz Osjeka na Hrvaškem. Pogreb bo v soboto, 9. decembra, iz prostorov Zefranovega pogrebniškega zavoda na naslovu 1941 W. Cermak Rd., kjer leži truplo pokojne sestре.

Vesti iz North Chicago

North Chicago.—Jernej Spacapan, član društva 14 SNPJ, je bil operiran v Memorial bolnišnici, kjer še leži.—Mary Lukančić, članica društva 119 SNPJ, je tudi prestala težko operacijo in zdravlje se ji polagoma vrača. Zdelo je, da oba čim prej okrevata.

Dva nova grobova v Illinoisu

De Puc, Ill.—Dne 5. dec. je v bolnišnici v Spring Valley umrl Tomaz Štupar, bivši večletni predsednik nađ. odbora društva 59 SNPJ. Dne 30. nov. je bil nagloma operiran na vnetem slepiču, pet dni kasneje se je pa moral podvreči operaciji na želodcu, kateri je podlegel. Star je bil 52 let in doma od Kamnika na Gorenjskem. Tu zapuša žena, devetletno hčerko in pastorka. Pogreb bo v soboto, 9. decembra, ob devetih zjutraj.—V Oglesbyju, Ill., je pred dnevi naglo umrla za pljučnico Annie Barbič. Zapuša moža, sina in tri hčere.

Vest iz Penne

Strabane, Pa.—Frances Lajovic, članica društva 138 SNPJ, se je morala podvreči operaciji na vnetem slepiču. Nahaja se v General Hospitalu v Canonsburgu in član ji šele hitrega okrevanja.—V Harwicku, Pa., je umrla za poškodbami 10-letna Eleonore Kokalj.

Novi grobovi na zapadu

Enumclaw, Wash.—Pred dnevi je tu umrla Margaret Šlakar, roj. Hrovatič, doma od Stopičev na Dolenskem. Zapuša moža, sina in pet hčera.—V Black Diamondu, Wash., je umrl, zadet od možganske kapi, Jakob Remše, star 52 let in rojen v Gornjem gradu na Štajerskem. Bil je član SSPZ.

Ohajske novice

Bridgeport, O.—V bolnišnici v N. Wheelingu, W. Va., je 5. t. m. umrl John Kocjančič, član in večletni tajnik tujkajšnje družve 13 SNPJ. Bolehal je dve leti na obistih, ampak v bolnišnici je bil samo en teden. Star je bil 54 let in doma od Zusemberka na Dolenskem. Tu zapuša žena, sina, hčer in brata, drugo (omozano) hčer v Clevelandu in v starem kraju sestro. Bil je delegat zadnje konvencije SNPJ in kot dober svobodščinolec je bil pokopan civilno.—V Clevelandu je umrla Frances Rus, roj. Hočevar, stara 75 let.

Poslanik Kennedy se vrnil v Ameriko

New York, 7. dec.—Joseph P. Kennedy, ameriški poslanik v Londonu, je včeraj dospel v New York z letalom Dixie Clipper. V razgovoru z reporterji je dejal, da angleški narod razume staljšce ameriške vlade in ne verjame, da bo Amerika stopila v vojno. Iz New Yorka je tako odpotoval v Washington, kjer bo konferiral z uradniki državnega departmenta.

Izboljšanje delavskih zakonov v New Jerseyju

Trenton, N. J.—Predstavnik unij Ameriške delavske federacije in Kongresa industrijskih organizacij se sporazumeli glede skupne kampanje, katere cilj je izboljšanje delavskih zakonov. Izrekli so se za skupni pritisk na državno zbornico, ki se snide v svojem rednem zasedanju po novem letu.

RUSKI PRITISK NA RUMUNIJO IN TURČIJO

Raztegnitev sovjetskega vpliva na Balkan

TURČIJA V NEVARNOSTI

Moskva, 7. dec.—Balkanske države, zlasti pa Rumunija in Bliznji vzhod, so, kakor vse kaže, postale cilj ekspanzije ruskega vpliva. To potrjuje članek v Internationalu, glasilu komintern-e, ki poziva Rumunijo, naj sklene pogodbo vzajemne vojaške pomoči s sovjetsko Rusijo. Drugi članki v Internationalu vsebujejo napade na Turčijo in imperialistično angleško ter francosko vlado v Indiji in Siriji.

"Politična in ekonomska situacija v Rumuniji," je rečeno v članku glasila komintern-e, "zahteva, da ljudstva, ki bivajo v Rumuniji, gojijo močno prijeteljstvo do Sovjetske unije. Rumunski delavci se borijo in se bodo še nadalje borili proti izkoriščanju in zatiranju narodnostnih manjšin, kakor tudi za pravico samoodločevanja. To vključuje tudi pravico ločitve od Rumunije."

Internationala poziva rumunsko komuniste, naj pritanceno na vlado, da bo sklenila vojaški pakt s sovjetsko Rusijo. Le sklenitev pakta more preprečiti vstop Rumunije v drugo imperialistično vojno, ki jo vodi Velika Britanija in Francija. Slednji hočeta raztegniti vojno na Balkan, da ojačita militarni fronto proti Nemčiji. Iz tega razloga skušata spremeniti Turčijo v svojo strateško bazo, kar predstavlja silno nevarnost za Turčijo.

Rumunija je bila napadena zaradi persekucije narodnostnih manjšin v Besarabiji, pokrajini, katero je morala Rusija odstopiti Rumuniji po svetovni vojni. "Položaj narodnostnih manjšin v Besarabiji je neznošen," piše Internationala. "Naša dolžnost je, da rešimo svoje brate v Besarabiji. Angleški in francoski imperialisti potiskajo druge narode v konflikt v zasledovanju svojih ciljev. Ti naj bi potegnili zanje kostanj iz žerjavice. Rumunija je videla, kaj se je zgodilo s Poljako. Anglija in Francija sta ji obljubili pomoč, toda obljube nista izpolnili."

Japonska naročila ameriškega blaga

Porast izvoza olja in gasolina

Washington, D. C.—(FP)—Prodaja bojnega materiala Japonski je le nekoliko padla v prvih osmih mesecih tega leta v primeri z isto dobo preteklega leta po statistiki, ki jo je objavil Svet za ekonomsko raziskavo, neodvisna organizacija.

Številke kažejo, da so japonska naročila bojnega materiala v Ameriki znašala v prvih osmih mesecih \$96,578,000. V isti dobi preteklega leta so znašale \$96,578,000. Značilno je to, da je šlo od vsakih sto dolarjev \$72 za bojni material. Leta 1937, ko se je pričela vojna med Kitajsko in Japonsko, je Japonska potrošila \$57 od vsakih sto dolarjev za ta material.

Za staro železje je Japonska v osmih mesecih plačala čez milijon dolarjev, za kavčuk \$547,000 in za stroje \$17,774,691. Dalje je plačala za naročeni bombaž Ameriki \$5,746,000. Svet za ekonomsko raziskavo zaključuje svoje poročilo z izjavo, da Japonska ne bi mogla voditi uspešne vojne na Kitajskem, če je ne bi Amerika zalagala s potrebnim materialom.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Czecho \$1.50 per year, foreign countries \$3.00 per year.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of commentaries and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Member of the Federated Press

Glasovi iz naselbin

Poročilo zastopnika

Cheswick, Pa. — Pred nekaj dnevi sem prejel velike stenske koledarje SNPJ, katere sem že razdelil na pristojna mesta. Ker sem jih prejel precej manj ko druga leta, se bodo nekateri morali zadovoljiti z malimi stenski-mi koledarji.

Sedaj sem v Cheswicku na mojih jesenskih počitnicah, kjer čuvam gospo Klemenčič in gospo Grum. Ker so odšli možje nad srnjake, so mene naprosili, naj čuvam brhke ženice, da jih kdo ne odpelje v Kanado ali v New York. No, žene so mi obljubile okusno brezplačno hrano in pijačo, poleg tega mi pa pomagajo nabirati stare in nove naročnike. Tako, ko sem tukaj nastopil dnevno službo, sem dobil štiri stare naročnike in enega novega. Na novo se je naročil na Prosveto Alfons Simončič, ki vodi lepo urejeno gostilno v Springdalju. Njegova žena je nemškega rodu, toda zelo prijazna, kakor tudi on. Za kajpota mi je bila gospa Grum. V nagrado za novo naročnino sem Simončiču dal veliki stenski koledar, ki ga je obesil v gostilniškem prostoru, gospe Grum pa enega, ker me je spremljala na potovanju in pripomogla do boljšega uspeha.

Ker še nisem bil zadovoljen z enim novim naročnikom, sem se podal v Verono do Johna Slosarja, ki je ravno zaklal dva velika prašiča, ponovil naročnino, na krvavice pa me je povabil drugi dan. Na železniškem križišču me dohiti neka prijazna in še mlada vdovica. Prijela me je pod pazduho in tako sva korakala skozi Verono do Franka Poroneta, ki je naš dolgoletni naročnik, gostilničar in velik sovražnik zajcev in srnjakov. Ker sem moral oddati še en stenski koledar v klub v Cheswicku, sem ga poprosil, da me je odpeljal s svojo "lizo" tja. Ko sva popila par čaše jecmenovca, je bil že čas, da pri Klemenčičevih nastopim nočno službo kot čuvaj. Gospa Klemenčič je stregla gostom, s Poronetom sva pa čuvala kozarce, da niso bili prazni. Potem je moj sofer odšel nazaj v Verono, da se poslovijo od svoje mlade ženice predno se poda nad medvede.

Naši jagri se bodo povrnili v desetih dneh in takrat me bo gospa Klemenčič gotovo odslavila iz nočne službe, čeprav me je začelno po hotelsko oblekla. Moj stari klobuk so takoj v furnez poslali, mi posadili novega na glavo in mi povedali, da sem zopet lep fant. Koliko je na tem resnice, ne vem, ker se nisem v ogledalo pogledal.

Sedaj bodo clevelandski dopisniki zopet lahko rekli, da čitajo le naše pohvale. No, meni je vseeno, samo da Prosveta napreduje z novimi naročniki. Pri tem mi pa pomagajo tisti, ki radi čitajo moje pohvale in imajo radi krvave in mesene klobase. Te pri nas po deželi bolj ljubimo, kot pa na primer cleveland-ske prepire. In ali ni lepše, da se zahvalim mojim dobrotnikom kakor pa, da bi jih kritiziral, kakor se pere clevelandska afera? Bratje in sestre, prizadeti in neprizadeti, prosim vas, da zaklju-

čite to afero še pred potekom starega leta, da si bomo vsi člani in članice lahko voščili srečno in veselo novo leto. In tega si ne moremo voščiti, dokler se ta stvar ne zaključi. Prečitam vse sporne dopise in prišel sem do zaključka, da ni mogoče dobiti sodnika, ki bi vaš spor pravično razsodil. Kolikor vas poznam, ste vsi, ki ste prizadeti v tem sporu, pošteni na obeh straneh, ne poznam pa vaših notranjih razmer. Vidim pa, da svobodo vsak po svoje brani. In svoboda pa zahteva svobodo. To je, kar mi zunanji razumemo in jo bomo tudi podpirali.

Ni moj namen, da bi koga užalil. Ker sem kravji pastir, me že od moje mladosti tepejo, tudi visokošolci. Ker nisem imel prilike, da bi se bil v mladosti kaj naučil, se moram učiti pa na stara leta. Ko so me moji stari poslali v šolo, sem bil prvo leto eden prvih učencev, toda zadela me je kazen božja. Pojavil se je v šoli božji namestnik, neki kaplanček, in po mojih plečih so začeli padati težki udarci, katerih pa moje šibko telesce ni moglo prenesti. Vzel sem si svobodo, katero še danes ljubim in jo bom podpiral, dokler bom živ. Kruh si pa služim že od osmega leta. Služim si ga še danes, ker ne verjamem, da mi ga bo dal ljubi Bog.

Nekateri mi danes očitajo, da sem nevernik in da nisem sposoben, da bi vodil kakšno politiko ali imel govore po naselbinah in ljudi podučeval, koliko milijonov dobička naredi kapitalisti. In vse take očitke in kritike moram mirno požirati. Če bi jih ne, bi se pojavila cela vrsta dopisnikov, češ jaz sem toliko in toliko napravil za to ali ono jedoto in jaz ne bom trpel, da bi mi ti ali oni kaj očitali. Jaz hočem biti edini sopotnik med vsemi in jih bom že sfsikal! ... In tako so nekateri spori radi vere in svobode.

V Cleveland sem prišel 24. aprila 1902 z 10 osebam. Z mojim sopotniki vred smo se zdum-pali na 62. cesti in St. Clair ave. Seveda smo bili vsi grinarji. Ob 5. popoldne nas je sprejela na hrano in stanovanje neka žena, dasi sta imela dva moja sopotnika tudi žene s seboj. Toda nič zato, saj lahko stlačimo 20 ljudi v moj haus, je rekla. Brž stopi-ja k nekemu sarinarju po postelje, katere so stlačili po tri v eno sobo, tako da nisi mogel nikamor stopiti. Tudi za našo prtijago ni bilo prostora. Nas grinarje so takoj podučili, da je v Ameriki vsega zadosti in da moramo naj-manj tri mesece počivati, šele potem bomo lahko začeli delati, ako bomo delo dobili.

Jaz zvite žene nisem poslušal, da bi počival tri mesece. Prinesel sem bil toliko denarja s seboj, da bi se bil lahko vrnil nazaj v Jesenice k Martinovi peči, kjer sem bil za icarja. No, v soboto sem prišel na St. Clair, v pondeljek sem pa že začel delati v tako zvanem "angleški dratovni" (American Steel & Wire Co.). American pridem zvečer z dela domov, me je moja nova gospodinja pričela zmerjati s "prokletim grinarjem" in podobnimi izrazi. Po-

kazali so nam takoj tudi cerkev sv. Vida, župnišče rev. Hribarja in trgovino Toneta Grdine, kakor tudi našli salune. Vsega tega pa moja skupina ni dolgo poslušala, ker smo se kmalu preselili v mesto Lorain, O., kjer so bili bolj izobraženi ljudje kakor pa okrog cerkve sv. Vida.

Ker br. Milan Medvešek pravi, da bi zunanji dopisniki počakali, dokler nas on ne podučijo, kaj in kako je v Clevelandu, bom upošteval njegovo prošnjo. Ampak prosim, da tudi vi upošteva-te mojo prošnjo in se v Clevelandu poravnate pred novim letom. Tudi kravji pastirji imamo nekaj poštenja in zmoglosti za presojanje o veri in svobodi. Nikdo pa ni brez greha. Mnogo se bomo še učili, toda najboljša šola so osebe izkušnje in pa ljubezen do svojega bližnjega.

Anton Zidanšek, zastopnik.

Iz južnega Illinois

West Frankfort, Ill. — Tukanj je 25. novembra umrl za srčno hibo Joe Tomineš, sin ugledne in daleč na okrog poznane družine Franka in Anne Tomineš. Pokojni zapuščala starše, dva brata in dve sestri. Bil je mirne narave in zelo priljubljen med Slovenci, kakor tudi med drugimi narodi. Pokojni je spadal v SS-PZ. Da je on imel mnogo prijateljev, se je pokazalo pri pogrebu ob veliki udeležbi občinstva. Družini Tomineš izrekamo naše sožalje!

V West Frankfortu je bolj in bolj dolgočasno. Mladina nas zapuška. Ko dosežejo starost 18 let, gredo za delom kjerkoli ga dobe. Mladina si rada privoščijo "good time," radi tega si pa skrbno iščejo dela. Ako fantje ne morejo dobiti privatne zaposlitve, se vpišejo v CCC. Tukanj se pa Rooseveltu nudi prostovoljno armada in ni dvoma, da jih bo izvežbal za vojaško službo.

Roosevelt — ameriški kapitalizem — se pripravlja za vojno. S katero državo in odkod preti nevarnost Ameriki, tega predsednik ne pojasni. Ogromna militaristična mašina lahko postavi diktatorja Združenim državam. Je pa tudi to: kadar bo John Bull zavilil, takrat bo Roosevelt pognal svojo armado Angliji na pomoč. Zopet se bo mlada kri prelivala za ameriški kapitalizem in angleški imperializem. Vojni hujskači kriče: pomagajmo demokratičnim državam, obvarujmo demokracijo. Njim je toliko za demokracijo kakor meni za Hitlerjevo diktaturo. Kapitalizmu je le za ogromne profite, ki jih grmadi na račun vojne. Zanj je le taka demokracija, ki se izraža v \$\$\$.

Ameriški kapitalizem še ni imel toliko oblasti kakor jo ima danes. Na primer, danes lahko zastavka 1,000,000 delavcev, kar je ogromna masa, toda kompanije se ne bodo podale njih zahtevam. Pripomoček kompanijam so tudi korumpirani unijski voditelji, ki se pustijo podkupiti od njih. Tudi pogodbe danes ne držijo več. Često so unijske pogodbe danes slične kakor na primer Hitlerjevi in Stalinovi pakti.

V okraju Franklinu v južnem Illinoisu so nekatere premogovne kompanije že pričele delati sedem ur in pol dnevno. Delam pri projektu WPA 300 čevljev od rova 18 Peabody Coal Co. Jaz sam vidim, da majna dviga pre-mog sedem ur in pol na št. Neki delavec, uposlen pri tej družbi, pa mi je povedal, da rudarji ni-

majo nobenega odmora v rovu in da največkrat delajo po osem ur, dasi plačo prejemaajo vsi le za sedem ur dela. To je največja skebarija pod solncem in — pod zemljo. Povoda za podaljšanje delovnika ni v Illinoisu. Majne slabo obratujejo: po tri dni na teden. To je velika sramota za UMWA.

Za ubogega delavca je danes povsod slabo. Tudi pri WPA ni več tako kakor je bilo od začetka. Danes mora delavec veliko več dela storiti, in to za manjšo plačo. Odkar je kongres podaljšal delo na 130 ur na mesec, imamo tudi slabše delovne pogoje. Demokratska politika je postala precej stroga. Ako kritiziraš te politike, hitro dobiš transfer k slabšemu projektu, rado se pa tudi zgodi, da dobiš "403," potem pa si pahnen med največje rezeve.

Kot sem že omenil, delam v bližini Peabodyjeve majne. Na troke nakladamo odpadke iz rudnika: kamenje, pomešano s pre-mogom in prahom, s katerim posipljejo ceste. To delo pa ni lahko ne prijetno: gori plin in pre-mog in se tako kadi, da včasih drug drugega ne vidimo, smrdi pa tako po plinu, da se človeku kar v želodcu dviga. Pri vsakem troku je nas pet nakladalcev. Naložiti moramo 20 trokov po štiri tone na dan; ker je pa mokro, se lahko računa, da vsak delavec naloži po 30 ton na osem ur za skromno plačo \$2.96. Pri-toževati se ne smeš. Boss se je izrazil, da je najlepše, da delamo in držimo jezike za zobmi.

Taka je demokratska politika. Bossi se lahko strinjajo s to politiko, ker ne delajo nič, njih mesečna plača pa je \$74. Priše bodo predsedniške volitve, ki ni so več dalec. Gotovo bo še ka-tera druga stranka na volilni listi, poleg demokratske in repu-blikanske. Ko bi bilo ljudstvo pametno, bi enkrat za vselej po-metlo z republikanci in demo-krati in izvolilo socialdemokra-tične zastopnike v postavodaje. Ampak to se prav gotovo še ne bo zgodilo, ker je med maso še preveč nezavednega delavstva.

Vreme imademo tukaj prav ugodno. Včasih dobimo malo roso dežja, ne toliko, da bi mogli vodce nastreči v strešne vodnjake in jo ljudem že primanjkuje. Kdor ima še kakšno desetico v žepu, mu ni treba piti vode, ker tukaj je pivo zelo poceni: kozar-ec 30 unč stane 10c, poln galon pa 50c. Ali ni poceni!

Jerry Zortz, 313.

Chryslerjev štrajh in drugo

Detroit. — Delavci pri Chryslerju lahko s ponosom slavijo svojo težko borbo in zmago. Vsa reakcija se je združila in ves kapitalistični aparat se je zarotil in na vse kriplje deloval, da bi porazil avtne delavce pri tej družbi v zadnji stavki. Poslužili so se najbolj grde in lažnjive propagande, da bi s pomočjo mestne in državne vlade razbili solidarnost delavcev.

Na jostudnejšo propa-gando proti štrajkarjem sta vo-dila "father" Coughlin in njegov fašistični drug F. J. Smith. Vo-dila sta jo po radiu in s prireja-njem shodov. Vse so poskusili, da izzbijajo in preslepajo delavce, da zavrnejo unijo in se vrnejo na delo. Časopisje je z velikimi na-slovi pisalo o velikih izgubah delavcev in korporacije; slednja da ima \$112,000,000 materialne ško-de, delavci pa da so izgubili \$15,000,000 na plačah.

Toda vsa ta gonja in ostudna propaganda ni mogla preslepiti delavcev in zrušiti njih solidarnosti. Ostali so trdni in vztrajali v boju, ki je trajal 54 dni. Zmagali so in dosegli velike pridobitve, in sicer ne samo za delavce pri Chryslerju, marveč v vsej avtni industriji. Avtna unija UAW (CIO) je pokazala, da je trdnjava v Detroitu, katere ni mogoče premagati. Vse avtne kompanije so napeto gledale in težko čakale rezultata. Vse so tudi pomagale financirati ta boj, da razbijejo UAW. Za enkrat kapital in umazana propaganda nista zmagala. Zmagal je razum in solidarnost delavcev. Čas prihaja, ko pride tudi Fordova trdnjava na vrsto.

In za ta boj se Ford že dobro pripravlja s tem, da je v svoje tovarne nagnal še lepo število črnecv in "Hill Billijev" z juga. Ta masa je jako nazadnjaška in se protivi vsaki delavski uniji. Tudi pri Chryslerjevi družbi so

Nimajo pojma o živčni vojni

V "živčni vojni", ki drži v šahu vso Evropo se slišijo kakor pravljice glasovi o ljudeh, ki blaženem pozabljenu in nenavadnem ravduju krajejo soncu svoja leta življenja. Srečen raj je po Geninovi knjigi malajski Bali.

"Malajci so veliki otroci, ki ljubijo avsonce," pravi pisatelj. "Ugaia jim čepeti in ure na tleh in gledati v palme. Pri štejejo kokosove orehe, njih naštevanje je kaka pojoča melodija, ki z zadovoljstvom gotavlja, koliko sadov je dala zemlja otočani. Mnogo je palm, še več orehov. Kaj naj bi Malajcu palače, ko pa lahko prebije krajužne noči pod toplim zavetjem palm! Črna se trudi in dela, če mu pa tako rekoč zasade do ust. Palma ne zahteva od njega benega dela, nobenega gnojenja in nega; preskrbi narava sama. Otočani lahko lenarijo vse leto, palma donosi sad in ga nudi dem. Nekaj dolarjev pospravi Malajec svoje orehe in dolar je zanj že celo premo-nje! Za stotinko dolarja si lahko kupi cel ešen banan, zemlja mu rodi riž, dovolj zanj vso družino ..."

Malajci so najbolj nedelavno ljudstvo svetu. Prav nič niso častilakomni. Priroj-zadovoljnost jih ščiti pred lastnostmi, ki zahtevamo od vrlih ljudi. In ko nima ničesar leže spat in zaspi.

Težko je tem ljudem kaj dopovedati. N-hovi neizurjeni možgani sploh ne sprejem-nobene misli. Ali dobrohotni, če bi pa mo-kaj napraviti ali izvršiti kak ukaz, kratkom-ne razumejo ničesar. Slednjič se človek na-liča in napravi najraje vse sam, da se ne bi in vzemirja zaradi lenuhov.

Malajci ne poznajo preprirov. Med seboj-kakor velika družina, katere člani slepo po-šajo najstarejšega.

V Soerabiji je povozil sofer dečka. Rj-noge dečka so prišle pod voz. Neareča se primerila pred hišo staršev. Zenske so zav-šale, nato je bilo vse tiho. Oče je prišel iz-koče. Potegnili so dozdevno mrtvega de-izpod avta, oče ga je odnesel v hišo. Nobe-sedesa, noben pogled. Ljudje so bili zbr-okrog avtomobila. Sofer je vso zadevo po-nil: deček je priteknel iz hiše naravnost p-avto. Ludje so poslušali soferja in se mi-odstranili brez vsakega očitka. Prišel je-lajski policist-bos, s krivo sabljo oboku-si znal pomagati. Tekel je v kočo, pa naza-avtu in spet v kočo. Tudi z njegovih ust-bilo očitka. V družini se je zgodila nesre-le na to so mislili. Da bi kdo mislil na kriv-ne.

Nekoč sta trčila skupaj dva malajska k-sarja. Z vso silo. Ko sta se končno z vs-naporom pobila, sta se približala drug d-gemu, se režala v obraz zadovoljno, sre-d-Nobeden se ni vprašal, kdo je zakrivil nesre-To se je primerilo v velikem mestu, kjer-več ljudje tako brezbrizni.

Malajska ravnodušnost in hladnokrvn-pripravi Evropca večkrat do obupa. Sled-ne more razumeti, kako morejo biti ti otod-tako ravnodušni, ko sredi njihove revščine-stavljajo tuji krasne palače in izmogh-njihovo domovino. Samo kak filozof se m-vprašati, ali bi ne bilo bolje odpovedati se v-vrtil, če bi mogel biti človek prav tako sre-in z nasmehom na obrazu preštevati, na hr-ležeč kokosove orehe pod toplim soncem ju-ga neba ...

Neenakomerni človek

Ameriški antropolog prof. van Dusen je m-podrobneje preiskal znano dejstvo, da je člo-va na svojih obeh straneh, levi in desni, neena-merno zgrajen. Znano je že od davna, da-obe polovici človeškega obraza večinoma raz-no razviti, da stoji nos pogostoma poevno v-polovici telesa le v zelo redkih primerih ena-merni. Udje desne strani so večji in moč-ne-nego udje leve strani. Samo med 13 im-1700 dijakov, ki jih je prof. van Dusen pre-g-dal, je našel, da je bila desna roka enako vel-akakor leva. "Harmonični" ljudje predstavlj-jo tedaj le nezatno manjšino. Desna roka-samo večja in bolj mišičasta nego leva. tem-je obsežnejša tudi desna dlan.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 8. decembra 1919)

Domne vesti. Poročila iz vseh naših naselbin na polju premoga se glase, da se naši darji dobro drže v stavki.

Delavne vesti. Lewis in Green sta sprejela kompromis vlade za končanje rudarske stavke.

Iz inozemstva. Jugoslavija je zaprla meje Italiji. Razširja se vest, da namerava D'A-nunzio s svojimi pustolovci prekoračiti meje.

Sovjetska Rusija. Sedmi kongres ruskih vjetov je priporočil vladi, naj sklene mir s tantom. Lenin in Trocki vodita kongres.

(Dalje iz prve kolone.)

krivda, če je Stalin prav takšen lopov kot Hitler in drugi diktatorji. Roosevelt tudi odgovoren za početje privatnih ameriških pitalistov, ki so prodajali morilno orodje v-ktor ga je hotel kupiti. Če nimajo republika-ski bankrotiranci drugega problema za voliti, bodo še bolj demonstriali svojo popo-l-propalost.

"Opera comique"

Ko se te dni anidejo člani sveta Lige narodov v Zenevi, da razpravljajo o apelu Finske, kate-ra je obtožila sovjetsko Rusijo napada na svoje ozemlje, se bodo — kolikor jih pride — lahko po-šeno krohotali. Za močno krohotaanje je več razlogov.

Člani sveta Lige narodov vsekakor še niso pozabili, kako je njihov kolega Maksim Litvinov, zunanji komisar sovjetske Rusije, še pred nekaj meseci grmel v njihovi sredi proti agresorjem. Litvinov je grmel proti Hitlerju, Mussoliniju, Franku in japonskim napadalcem ter je pozival Ligo narodov, naj se vendar zgane in naj kaj stori, da ne bodo več omenjeni agresorji ogražali sosednjih ljudstev.

Liga narodov seveda ni nič storila — kakor ne bo tudi zdaj nič storila. Litvinova ni več, da bi prišel v Zenevo in tamkaj grmel proti fašističnim agresorjem. Sovjetska Rusija je še vedno v Ligi narodov, ampak na tej seji je ne bo. Stalinov sluga Molotov, ki nadaljuje, kjer je moral pustiti Litvinov, je sporočil v Zenevo, da je Stalinova vlada silno — užaljena. To bo glavni razlog za krohota.

Stalinova vlada je užaljena zaradi tega, ker si Liga upa razpravljati o apelu in obtožbi Finske. Stalinova vlada pravi, da Finska ne ve, kaj klepeče. Rusija sploh nima nobene vojne s Finsko! Nobenega napada na Finsko ni bilo in ga ni! Tista finska vlada, ki se nekaj pritožuje, sploh ne eksistira! Rusija se nahaja v najlepšem miru in prijateljstvu s finsko "ljud-ako vlado" v Terijoku — in če ni Ligi to prav, se lahko gre solit ...

Litvinov bo vedel, da "njegova" vlada zdaj govori in dela prav tako, kakor so pred meseci govorili in delali Mussolini, Hitler in japonski militaristi; do pičice tako ... Vsi ti so bili "užaljeni," kakor je zdaj Stalin — in vsi so z največjo pozo užaljenosti zapustili Ligo. Če hoče biti Stalin dosleden, mora zdaj storiti isto. Kaj pa dela Stalin v Ligi? Mar ni Liga narodov enostavno — banda reparakih angleških, franco-skih in ameriških kapitalistov in imperialistov, ki so nahujkali bedaste Fince proti sovjetom? (Tako je nekoč Lenin krstil Ligo narodov, ampak Lenin je bil vsaj toliko dosleden, da ni pustil Rusije zraven, dokler je bil on živ.)

Ko bodo člani sveta Lige narodov vse to pretresali, se bodo res moral krohotali na vse grlo. Ampak lahko se zgodi, da jim Stalin ne bo dal prilike za krohota. ... Lahko se zgodi, da se bo — Stalin krohotal. Stalin bo morda pove-dal Ligi, da je dal le "protekcijo" Fincem, kakor je dal Hitler "protekcijo" Cehom, Slova-kom in Poljakom in kakor je Mussolini dal "za-ščito" Abesincem, Špancem in Albancem — ko jim Liga ni dala nobene protekcije! In ker je Liga narodov nezmožna, da bi koga ščitila in ker je danes sploh slepa in gluha, da bi opazila vojno v Evropi, je najbolje, da Stalin in Hitler vzameta Ligo narodov pod svojo "protekcijo"! Naj se zgodi prvo ali drugo, naj se krohoče Liga ali Stalin — komična opera bo prve vrste.

Umazana politična igra

Dve politični "kempi" sta v Združenih drža-vah, iz katerih je te dni slišati čudno obdolži-tev, da je Franklin D. Roosevelt moralno kriv razbojniškega Stalinovega napada na Finsko. V prvi "kempi" so stalinovec, v drugi pa ban-krotirani republikanski voditelji, med katerimi se najbolj odlikuje senator Vandenberg iz Mi-chiganu in morebitni kandidat za predsednika v prihodnjem letu.

Bevakanje stalinovcev, ki svojo "prijate-lja" Roosevelta spet tlačijo v Wall street in med angleške imperialiste, je kajpada neresno in smešno, toda obdolžitve odgovornih repu-blikanskih voditeljev so pa tragična zarukanost. Republikanci dolže Roosevelta, da je dal Stali-nu korajžo in moč s tem, ker je leta 1933 pri-znal njegovo vlado, sklenil z njim trgovinsko in diplomatsko zvezo ter mu pomogel do obro-žitve. Če ne bi bil Roosevelt dal Stalinu te po-moči, ne bi bilo zdaj sovjetskega napada na Fince in najbrže ne bi bilo evropske vojne. Senator Vandenberg grozi, da bo vprašanje sti-kov z Rusijo izrabil v volilni kampanji.

Le politični jalovci prve vrste bi poskušali kaj takanega. Roosevelt je imel najboljšje na-mene, ko je priznal Stalinov režim in ni njegova

Parnik H. H. Rogers Standard Oil Co. v bostonskem pristanišču. Ta bo plul pod panamsko zasta-vo, da se izogne ameriškemu nevtiralnostnemu zakonu.

Novice iz starega kraja

Slovenije

MLJENJSKI ROMAN PREKMURSKÉ VASI

Vaški roman med 20 letno dolgo kmetico Ano iz Male Polane ter eno leto starejšim somošcem Jožetom Magdičem se je igral še pred leti. Leta 1929 je 16 letna Ana poročila z Ignacijem P., ki se je po poroki preselil v Francijo na ženinih. Mlada zakonca sta živela v lepi slogi in Ana je rodila dva otroka. 1933 pa je Ignacij v Francijo na ženino delo. Kmalu pa je začel ljubiti ženo ljubimka s sosedo, imeno Magdičem. Ana se je v svoji žalosti razpela in razpela Magdičem ter se nameravala s njim poročiti. Ta ljubezenski roman je bil preložen v knjigo, ki je s poroko prenehala, pa je naj znova vnela. Ko je odšla, je bil mož na delo v Francijo, kjer je prihajati delat na posesti Aninih staršev Magdič. Prišlo je bilo vsekako več kakor prej.

1934 se je Anin mož vrnil iz Francije, Anino razmerje z Magdičem pa še vedno ni prenehalo. Magdič sta bila vedno bolj prijatelja, da ne moreta živeti brez drugega. Tako se je med njima sklep, da moška moža spraviti s poti. Te svobodni sta izmenjavala na seki, pisarila pa sta si o tem na listih, ki jih je prenašal neki pastirček. Preiskava ni mogla ugotoviti, kdo je prvi prišel na to misel. Oba, Ana in Magdič, pa sta bila tudi sama neodločena, da bi mogla kaj takega izvesti.

Ko pa je zbolel Anin oče ter privezan nekaj tednov na posteljo, pa je Ana vzele iz omare svoj samokres ter odšla z očetom na dom 18 letnega Antona Vinčca. Najprej mu je zagnala tožiti, kako je nesrečna v svetu, kako ji ni več za živeti s tem, znenada pa ga je vprašala, če ne bi on spravil s sveta tega moža. Vinčec se je namahnil ter vzel vso reč za šalo. Anin oče pa je Ana pokazala samokres ter mu ga izročila. Ko je se povedala, kje naj počaka moža, je Vinčec ni rešil, saj je Anin oče je skrnil.

Vinčec ni šel čakati Aninega moža, pač pa je zadevo zaupal nekemu Horvatu. Ta pa je hotel izdati od Ane pod pretnjo, da jo sicer izdat, da bi se mu vdal. Ana pa ona ni storila. Zadeva je po vasi raznesla, in marsikdo se je ponorčeval iz Horvata. Fant pa je to tako razjezilo, da je šel in vso zadevo prijavil. Ana je skrajno vso zadevo tajila, pa ji pa pokazali pisma, pa priznala. Medtem se je že poročila s svojim možem. Sodišče je obsodilo na 1 leto in 1 mesec zapora ter na izgubo častnih oznak na 3 leta. Obojema je bilo pred dvema letoma ter je kaznen že odsedela. Magdič pa so sodili šele te dni, ker je popreje v tujini. Mali kazenski senat okroglega sodišča v Mariboru ga je obsodil na pol leta težke ječe, ker je izdal, da je bil on oče nasnošenega načrta, ki bi naj spravil sveta Aninega moža.

Uboj med godbo in plesom

Na Murskem polju se kar vrste fantovski pretepi. Vzroki teh pretepev so stara sovraštva in alkohol.

Niso se še polegale govorice o uboju v Bučevcih pred dvema mesecema, ko je znova razburil nov uboj Murako polje, posebno pa križevsko občino.

V Logarovcih v Vezrelovi gostilni je bila 5. nov. zabava. Igrala je godba, ljudje pa so plesali in peli. Med razigranimi plesalci je bil tudi 24 letni zidar Franc Jureš iz Logarovcev, znan razboritež in alkoholik. Vinjen je pričel izzivati. Nastal je splošen pretep, ki se je nadaljeval na cesti. V metehu pa je Jureša nekdo z nožem zabodel od zadaj v hrbet pod levo lopatico. Jureš se je sesedel in na mestu izkrmavel. Tudi mnogi drugi so odnesli iz tega vrveža večje ali manjše poškodbe.

SOCIALNI PROBLEM PODEŽELJA: NEZAKONSKI OTROCI

Nezakonski otrok—to je socialni problem našega podeželja, ki že desetletja in desetletja kriči ter terja rešitve. Največ teh še vedno zaznamovanih otrok na podeželju imajo kočarji in težakci, oni, ki še sebe ne morejo pošteno obleči, pa vendar terja življenje svoje od njih.

Tudi mali Lojzek je bil nezakonski. Rodila ga je delavka Marija Temnikarjeva v Hraštju pri Limbušu. Pri polni mizi ni nikoli sedela z njim, Lojzek je večkrat kričal, da je lačen, maja lani pa se je znašla Temnikarjeva na cesti—brez stanovanja. Nikoli se ne bi mogla ločiti od otroka, preveč rada ga je imela, Lojzek je šel že v peto leto. Zdal, ko je bila brez strehe, si pa res ni vedela več pomagati. Zato je storila, kar mati vedno težko stori: dala je otroka v rejo. Sicer pa, saj bo tako hlapce, potlej pa je vseeno, ali bo začel hlapčevati nekaj let prej ali pa pozneje. Otrok je star že pet let ter ne bo docela v reji, lahko bo že kaj malega pomagal.

Tako se je potem zgodilo, da je odšel lani junija 5-letni Lojzek k posestniku Julijani Ederjevi v Malno v Jurjevski dol pri Sv. Lenartu. Kmetija je bila precejšnja, in mati je upala, da njen otrok ne bo kruha stradal. Rejenca pa na kmetiji niso pestovali. Otrok je bil star že pet let. Pridno so ga pošiljali po kmetiji in hiši sem in tja, enkrat kmetica, drugič njena mati, tretjič njena hčerka, Lojzek pa je imel mlade noge in je tekal. Tekal pa je tudi za svinjami, za teleti, kravami in perutnino, ki je ni bilo malo. Imel je mlade noge, vendar pa še vse premalo urne. In še nekaj so vedeli pri Ederjevih; da človek ne živi samo od dela, ampak tudi od molitve. Mali Lojzek pa ni vedel dobro ne očenaša, ne božjih zapovedi, kaj še vero in resnice. Skratka bil je kakor mlad "teliček". Poleg tega pa ga je tlačila majhna telesna napaka, ki je malemu grenila sleherni uro življenja. Lojzek ni mogel ponoči zadrževati vode. Za mlado življenje pri tuji hiši je bila to strašna stvar — bil je

zasmehovan od vseh. Lojzek si skoraj ni upal nikomur več pogledati v oči. Vrh vsega tega je bil siromak in še nezakonski.

Ederjevi so vedeli, da šiba novo mašo poje, pa so Lojzeka tepli vsekdar, ob vsaki priliki in vsaj: kmetica, njena mati in njena hčerka. Tepli pa ga niso samo s šibo, ampak z vsem, kar jim je prišlo pod roke. Saj je bil nezakonski, premalo učen, ni vedel moliti in posteljo—slamo, na kateri je ležal—je močil. Lojzek se seveda kričal, in to kričanje so slišali tudi sosedje. Sredi letošnjih zime je prišlo tudi materi na uho, kako se Lojzoku hudo godi. Takoj se je napravila ter odšla z obupanim srcem v Jurjevski dol. Vzela je otroka ter ga prihodnji dan odpeljala k zdravniku dr. Turšiču v Maribor. Mali siromček je res imel vse polno ran in podpluh po telesu. Rane so bile sicer lažje, vse skupaj pa so dale poškodbo težjega značaja.

Kmetica je izjavila pri zaslišanju, da pač ni kriva. Ona je vzela otroka za svojega ter ga tudi tepla, ker ni vedel moliti in ker ni držal vode. Šiba poje novo mašo ter odvrači 99 bolezní. Julija Ederjeva je bila zaradi takega nečloveškega ravnanja z malim Lojzkom obojena na dva meseca zapora, pogojno za dobo treh let, nadalje pa mora plačati stroške zdravljenja in odškodnino za bolečine, ki jih je moral prestati fantek.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

poskusili s to metodo in klicali črnce in jih uposili kot skebe med stavko. Črnci bi bili radi šli s skebami, toda imeli so strah pred piketi, katerih je bilo vedno par tisoč pred Dodgevo tovarno.

Pri zbiranju teh skebov se je najbolj odlikoval Homer Martin, ki je 26. novembra najel svoje skebske pristaje in jih poslal, da so šli od hiše do hiše in nagovarjali črnce, naj pridejo na delo, katerega bo vsakdo dobil. In 27. nov. se je zbralo pred Dodgevo tovarno nad 4000 štrajkarjev na piketni straži. Pred vhomom tovarne je bilo nad 1000 mož policije. In od vsega tega prizadevanja H. Martina, Coughlina in Smitha je prišlo na skebsko delo le 205 črncev, med katerimi je bilo 18 takih, ki niso še nikdar delali pri Chryslerju in so jih domov poslali.

S to umazano propagando po radiu in časopisju, z zbiranjem skebov od hiše do hiše so imeli namen, da povzročijo rabuko in pretep pred tovarno, da bi dobili pretvezo, da bi governor Dickenson poslal državno milico, z njo razpršil pikete in razbil stavko. Vse to se je izjalovilo, ker so ujniški voditelji imeli nad poslopjem čez cesto pred vhomom Dodgeve tovarne zvočnik, skozi katerega so urgirali in nagovarjali stavkarje, naj bodo mirni in naj pustijo skebe v tovarno, ker ti ljudje niso zmožni za delo in kompanija ne bo dobila nobene produkcije. Vse je bilo mirno. In ko ni bilo mogoče stavkarjev nahujskati na boj in pretep, je kompanija sprevidela, da je zaman vse prizadevanje, da bi zdrobila njih solidarnost. Uvidele je, da ni druge poti, kot da se poda in podpiše pogodbo z avtno unijo CIO, če hoče, da bo producirala avte za trg.

In 29. nov. je bila pogodba sklenjena, nakar je bila predložena članstvu v odobritev.

Teh unijskih bojev še ni konec, ker v kratkem potečejo pogodbe pri večini kompanij. Nekateri pogodbe so sploh še potekle, toda so čakali rezultata pri Chryslerju. Danes imajo delavci dokaz, da je zmaga sigurna, če so organizirani in solidarni v boju.

Kar se tiče našega naroda, je treba priznati, da so vedno dobri in vztrajni borci v vseh ozirih, brez razlike na vero ali politično prepričanje. Udeležujejo se piketiranja, unijskih sej in so sploh povsod jako aktivni. Lahko smo ponosni, da smo zavredni delavci. Tudi naše žene so se izkazale, da so zavedne. Z možmi vred so šle v boj z pravice delavcev. V mrzlih dneih so šle tudi piketirati in pomagale, kjer je bila pomoč potrebna. Tako je bila pomoč potrebna. Tako je prav! Na tak način mora biti zmaga. Danes ni žena več le za v kuhinjo, nego tudi za boj, če je potrebno. S tem so pokazale, da se zavedajo, da smo vsi enaki in imamo vsi enake koristi od zmage. Detroitška naselbina je torej lahko ponosna, da stoji v vrstah zavednega delavstva in napredka. Naj bo vzgled tudi drugim naselbinam med našim narodom.

Tudi z društvenim in kulturnim delom ne zaostajamo. Dne 22. dec. bo društvo 121 SNPJ imelo tombolo v korist svoje blagajne. Prihodnje leto pa bo praznovala svoj 30-letni jubilej, o čemer pozneje več. Na tombolo ste vabljeni vsi.

Peovski zbor Svoboda pa se pridno učil in pripravlja za prihodnji koncert. Uči se lepe in pomembne operete "Nečak iz Amerike", katero je John Berliag prevedel iz nemščine v slovenščino. On je pevovodja zbora in član društva 121 ter kluba 114 JSZ. Ta opereta bo uprizorjena v SDD na 437 S. Livernola dne 21. januarja. Vstopnice lahko dobite pri vsakem članu in članici Svobode. Cena v predprodaji je 50c, pri vohodu pa bo 60c. Apeliramo na naše zavedne rojake, da si jih nabavijo oziroma ponudene ne odklanjajo.

Peovski zbor Svoboda je še edina kulturna ustanova v naši naselbini. Pomislimo, koliko se člani in članice trudijo, žrtvujejo svoj prosti čas in denar, da prihajajo na vaje in tudi doma se morajo učiti svojih vlog. In vse to le, da dajo svojemu narodu par ur duševnega užitka in pokažejo, da naš narod še živi in goji kulturo, čeravno je majhen.

Zbor je tudi zaključil, da bo dal tiskati precej velike letake za oglašanje svoje prihodnje priredbe. Na teh letakih bodo tudi oglašali naših trgovcev. Razlog je, ker so z opereto zvezani veliki stroški, s temi oglašaji pa vsaj tiakovine pokrijemo. Upam in sem gotov, da imamo v naši naselbini napredne in zavedne trgovce, ki so še vedno podpirali kulturno delo, ker se zavedajo, da naš narod potrebuje glasbo in dramatiko. Tudi se zavedajo, da se člani Svobode žrtvujejo in da je zbor reden podpore v vseh ozirih. Torej apeliramo na naše napredne trgovce, da ne bodo odrekli oglašaja in prezrli onega, ki pride do njih.

K zvezci s tem moramo biti tudi logični in je naša dolžnost, da tudi mi podpiramo naše trgovce, posebno one, ki vedno oglašajo in podpirajo naše časopise in kulturne priredbe. Ako bomo mi storiili svojo dolžnost, sem siguren, da nam bodo tudi naši trgovci naklonjeni. Nam jih ne bo treba prositi, marveč bodo prostovoljno dali. Teško je danes kolektati oglašje pri naših trgovcih, ker vedno le tedaj vemo zanje, kadar kaj potrebujejo, drugače jih pa prezremo in mogoče podpiramo trgovine, ki so najbolj nasprotne delavstvu in izobražbi. Torej bodimo logični in držimo se gesla: Svoji k svojim, ena roka umije drugo, obe roki pa obraz. In na tak način bomo sami sebi pomagali in si veselo in odkrito gledali v obraz.

Apeliramo na vsa društva in klube, naj ne prirejajo svojih zabav ali karkoli že na 21. januarja. Prav tako tudi apeliramo, naj se ta dan opuste tudi vse privatne zabave ali "partije". Le na ta način pokažemo, da se zavedamo, da smo kulturni in izobraženi delavci v vseh ozirih. Anton Jurca, 121.

Earl Browder, tajnik komunistične stranke, katerega je federalna velepota obtožila kršenja zakona o potnih listih.

Popravek
North Chicago, Ill.—Članstvo društva 14 SNPJ opozarjam, da bom na letni seji 10. dec. pričela pobirati ašesment ob polne poldne, pol ure prej kakor je bilo poročano v glasilu.

Frances Artach, tajnica.

Trocki pred Diesovim odsekom?

Pojasnil bo komunistične aktivnosti v Mehiki

Orange, Tex., 7. dec.—Leon Trocki, vodilna osebnost v Rusiji po boljševiški revoluciji, katerega je Stalin pognal v izgnanstvo in biva zdaj v Mehiki, ter Diego Rivera, sloviti mehiški slikar, bosta morda prišla v Texas in nastopila pred Diesovim kongresnim odsekom, ki preiskuje neameriške aktivnosti. Tako je včeraj izjavil kongresnik Dies, načelnik odseka.

Ako bo državni department dal dovoljenje, da Trocki lahko pride v Združene države, se bo zaslišanje vršilo v kakem obmejnem mestu. On in Rivera bosta pojasnila aktivnosti in propagando Stalinskih agentov v Mehiki in drugih latinških državah.

Robert E. Stripling, Diesov tajnik, je dejal, da bo odsek skušal pri zaslišanju ugotoviti, ali so dokumenti, katere je dobil odsek v teku preiskave, pristani ali ne. Eden izmed teh dokumentov razkriva sovjetska navodila agentom v Mehiki, naj delujejo na to, da bodo vse zavezovane države dobile dostop do mehiških zalog olja.

Dolga stavka končana z zmago unije

Cordova, Ala.—Dva leti trajajoča stavka proti Indian Textile Co. je bila pravkar končana z zmago unije CIO. Kompanija je podpisala pogodbo, ki določa zvišanje mezd, izboljšanje delovnih pogojev in garancije starostnih pravic. V stavki je bilo zavezovanih čez štiri tiso delavcev.

Ameriški begunci dospeli v Stockholm

Washington, D. C., 7. dec.—Frederick A. Sterling, ameriški poslanik na Švedskem, je informiral državni department o prihodu 43 ameriških državljanov v Stockholm. Ti so se umaknili iz finskih mest po ruski izsuzitji. V Stockholm jih je pripeljal parnik Kastelholm.

Vodja unije CIO aretiran v Kanadi

Toronto, Kanada, 7. dec.—Charles H. Millard, organizator CIO in vodja stavke v tovarnah avne korporacije General Motors v Oshawa, Ont., pred dvema letoma, je bil aretiran na obtožbo, da je v svojem govoru v Timminsu kritiziral obrambne ukrepe kanadske vlade.

"SLOVENKA"

Slovenska srednje starosti žene gospodinjsko delo (housekeeping) pri Slovencih ali Hrvatih v Chicagu ali okolici. Dobra kuharica, poštna. Pišite na "Slovenka", 2657 S. Lawndale Avenue, Chicago, Ill. —(Adv.)

Slovenska Narodna Podporna Jednota
2657-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois

GLAVNI ODBOR
IZVRŠEVALNI ODBOR:

Vincent Calkins, predsednik..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vidler, gl. tajnik..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Lawrence Gradobek, gospod. tajnik..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vucelich, gl. blagajnik..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Filip Godec, upravitelj glasila..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Muck, srednji glasilnik..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

PODPREDSEDNIKI:
Andrej Vidrič, prvi podpredsednik..... 708 Forest Ave., Johnston, Pa.
Frank Dolha, drugi podpredsednik..... 823 So. 15th St., Milwaukee, Wis.
John Pether, Jr., prvi distriktni podpredsednik..... Box 127, Strabane, Pa.
Camille Zarnick, drugi distriktni podpredsednik..... 2237 W. 42th St., Cleveland, Ohio
John Klansch, tretji distriktni podpredsednik..... 118 Prospect St., Delco, Ill.
Edward Tomcic, četrti distriktni podpredsednik..... Box 434, Walsenburg, Colo.

GOSPODARSKI ODBOR:
Math Petrovich, predsednik..... 212 E. 111st St., Cleveland, Ohio
Vincent Calkins..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Vidler..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vucelich..... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Olin..... 231 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
Donald J. Lotrich..... 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
Jacob Supan..... 1188 S. Lombard Ave., Berwyn, Ill.

POBORNİ ODBOR:
John Geršič, predsednik..... 414 W. 4th St., Springfield, Ill.
Frank Barbič..... 19111 Mooksha Ave., Cleveland, Ohio
Anton Šušter..... Box 27, Arma, Kansas
Frank Vrstarič..... 314 Yon.: St., Luzerne, Pa.
John Trtolj..... Box 257, Strabane, Pa.

NADZORNI ODBOR:
Frank Zalta, predsednik..... 2281 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Fred Malari..... 23 Westcott Ave., Peru, Illinois
Milan Medvedek..... 16282 Arroyo Ave., Cleveland, Ohio

KUHAJTE ČEZ PRAZNIKE z modernim plinskim štedilnikom

Novoga modela plinski štedilniki se tako razlikujejo od starih plinskih štedilnikov kot se razlikujejo današnji avtomobili od onih prvotnega jedelca. Moderni avtomatni plinski štedilniki nudijo vse kar potrebujete v kuhariki umetnosti, so čisti in ekonomični. Čikake družine zamenjujejo povprečno 1300 starih štedilnikov za nove moderne vsak teden.

Samo ti moderni plinski štedilniki vam nudijo sledeče udobnosti:

- Gorilice na vrhu prišaga avtomatično. Nobenih uligalic, toplota pa izoključnja.
- Gorilice na vrhu, ki vam skuha jedila hitreje kot kdaj prej.
- Kontrola toplote, ki odstrani vsako ugribanje o kuhi in drži vročino v bližini 5 gradov vročine, ki jo želite.
- Bredimni broiler odstrani vsak dim, praši pa dvojno hitro.
- Avtomatni kontrolnik prišaga in nehuje s vročino sam in vam ni treba skrbeti, če ste odsotni.
- Tisočero različnih toplot. Imate lahko poljubno količino vročine takoj, brez vsakega čakanja.

Liberalen popust pri izmenjavi na vaš stari štedilnik. Istega zaračunamo tudi kot prvo naplajilo. Lahka mesečna odplačila.

Nova VELIKA KUHARICA

Po dolgoletnih izkušnjah in preizkušnjah je Felicita Kalinšek svojo veliko Kuharico vnovič spopolnila in predelala. Ta izdaja je sedaj osma, kar pomeni za slovenske razmere več kakor še tako gostobesedna reklama.

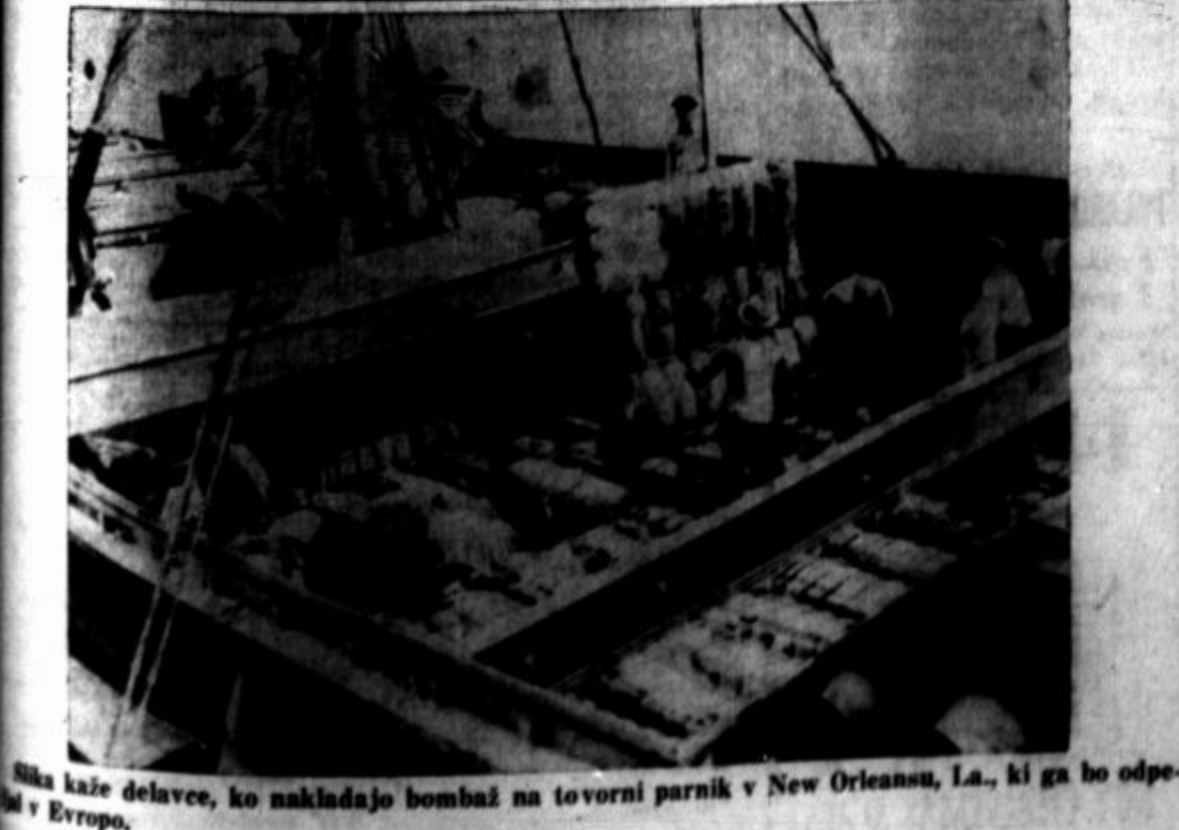
Na vol kakor 100 straneh je strnila odlična in priznana avtorica vse stvari in najnovjša dognanja kuhinjske umetnosti. Snov je obdelana nad vse pregledno, lahko recepte je izbrana. TO JE NAJPOPLNEJŠE DELO, KI GA IMAMO NA TEM PODROČJU. Oprema knjigo je razkošna. Nalozite jo s slik v brošuri, 34 pa je novih barvnih tabel, ki jih je ustvaril Dragotin Humek. . . .

Vsaka gospodinja, ki se zaveda svoje odgovornosti za zdravo in pravilno prehrano družice, si mora te knjige omisliti. Vsaka gospodinja se mora namreč pririti umetnosti, kako bo svojim domačim nudila zdravo hrano v potrebni izbiri in menjavli. Vsaka gospodinja bo hotela tudi svoje goste iznenaditi s posebno izbranimi jedili. Za vse to ji bo najboljša vodnica in učiteljica ta SLOVENSKA KUHARICA

Četudi je sami našli knjige v vseh pogledih ne samo vsebinsko, ampak tudi tehnično popolnejši od vseh dosedanjih izdaj, je cena knjige sedaj znižana. **\$5.** (Polnino plačamo ml.)

Naročite pri: **KNJIGARNI: SLOVENIC PUBLISHING COMPANY**
216 West 18th Street New York, N. Y.

All ste že naročili Prosveto in Mladinski list svojoemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Slika kaže delavce, ko nakladajo bombaž na tovorni parnik v New Orleansu, La., ki ga bo odpravil v Evropo.

NOČ PO IZDAJI

LIAM O'FLAHERTY

ROMAN

Poslovenil
OTON ŽUPANČIČ

"Ampak," je dejal Gypo, "saj sam veš, kako je bilo z izvrševalnim odborom. Poslali so moža, da bi te obvestil. Tega jim še ne zamerim ne, da so dali v novine pismo, češ da niso imeli s štrajkom prav nič opraviti. Saj klepetalo bi se tako in tako, pa komu je tega mar? Ampak Bog mi je priča, toliko da me niso pihnil, ko sem jim prišel poročat. Zapovednik Gallagher je hotel po vsej sili poslati po ljudi, ki naj bi bili tudi tebe pihnil, ali več drugih ga je pregovorilo, da je odnehal. Mene so pa le brenčili iz organizacije kakor tebe, Frankie, čeprav veš, da s tistim strelom nisem imel nič. In, vidiš—"

"Da bi te —" je McPhillip jezno udaril po mizi; a zopet ga je popadel kašelj. Gypo je to prezrl ter je nadaljeval:

"Polcija me je prjela, ali najti niso mogli nobenega dokaza, in tako so me strašansko premiatli ter me vrgli na plano. Od tedaj se potikam zgodaj sestradan okrog, da me še pes ne povoha!"

"Kaj mi je mar, kaj je z izvrševalnim odborom?" je zarental McPhillip, ko je prišel do sapa. "Ne maram slišati o izvrševalnem odboru ali o revolucionarnih organizacijah, vrag jih poberi vse skupaj. To bi rad slišal, kako je osetu in materi. Kaj je z njima, Gypo?"

Gypo je našobil mesnato spodnjo ustnico ter debelo strmel v McPhillipa. V mračnih vdolbinah njegovih oči kakor da je počival otožen izraz—kdo bi to vedel? Obraz mu je bil tako surov in trd, da je bilo to, kar bi pomenilo pri kom drugem ožotnost, pri njem nemara samo začudenje. Zdal se je zapazil bledeco na McPhillipovem obrazu, sušičavo rdečico, njegov hud kašelj, njegove sunkovite kretnje ter očitno grozo v njegovih očeh, ki so bile sicer tako neustrašene.

"Frankie," je vzkliknil Gypo s svojim globokim, zateglim, brezstrašnim glasom: "saj si bolan. Človek božji, saj si kakor živ mrlič."

McPhillip se je zdrnil ter se nemirno ozrl, kakor bi pričakoval, da zagleda za sabo smrt, pripravljeno planiti nanj.

"Prigrizni," je nadaljeval Gypo, "pogrelo te bo."

Hkrati je zopet začel sam hlastno jesti, kakor velika, močna žival, ki se vrže na edini dnevni obrok svoje hrane. Velike rdeče roke s krnastimi prsti so držale vilice in nož tako trdo, da je pretlata temu krhkemu orodju nevarnost, kakor dragocenostim v slonovem rilcu. McPhillip se povabilu ni odval. Nekaj hipov je z namršenim čelom jezno gledal jedi, kakor da se skuša domisliti, kaj je in to čemu je to, nato je zopet izpregovoril:

"Saj vem, Gypo, da bom kmalu umrl, zato sem prišel sem. Jtiko imam." Gypo se je zgenil. Tisti trenutek ga je preblisnila blazna, neznanška misel. "Prišel sem, da bi dobil od matere kaj denarja. In videti sem jo hotel, preden umrem. Moj Bog, strašno je bilo, Gypo, vso zimo tam zunaj v hribih, noč in dan s pištolo v rokah, ko te preprihava vso noč veter in tuli kakor jata vragov in govori vsaka sapa s človeškim glasom, ti pa ležiš in poslušaj, Moj Bog —"

Zopet je zakašljajal, da je moral prenehati. Gypo ga ni poslušal. Niti besede ni čul. Neznanška misel se mu splazila v glavo, kakor se priklati neokretna zverina iz divjine v obljuden kraj, kjer so majhni otroci sami. Ni slišal McPhillipovih besed niti njegovega kašljanja, čeprav se je strahotna misel tikala McPhillipa.

"Pa sem si dejal, da bi prav tako lahko poskusil priti v mesto, kakor da ležim tam zunaj, napol krepkan od mraza in stradeža in tega kašlja. In tako sem prišel in najprej poiskal tebe, Gypo, da bi izvedel vsaj trohico, kaj se godi. Ali so jim zastražili hišo?"

"Vraga so zastražili," je naglo odgovoril Gypo, nato se je stresel in izstegnil s lahkim vzklikom desnico proti Phillipu. Oči so mu bile ljute, usta široko odprta, kakor človeku, ki zagleda duha. Gypo je v mislih gledal tistega pošastnega vokodlaka, ki se mu je plazil po možganih.

McPhillip se je sklonil čez mizo. Oči so se mu polagoma zožile v divje srep pogled. Ustnice so se mu skrivile, čelo zgrubančilo. Začel se je "Kaj je, Gypo?" je sknil. "Povej mi, Gypo, če ne —" Naglo je zgenil zapetje tiste roke, ki je tlačala pištolo. "Polcija je za menojo, Gypo, kmalu bom umrl, in tako mi je kaj malo mar, kako porabim teh petindvajset krogel, ki

jih imam še. Napilil sem jim glavice, da bodo vrtale čedne luknje. Eno imam tudi zase." Vztrepetal je kakor ob misli na nežno veselje. Nato se je grozeče namršil ter napol potegnill pištolo iz žepa. Glas mu je bil skoraj nešišen. "Povej mi po pravici, kako stvari stoji, nič ne golomiš, če ne, te pihnem."

Strmel je v Gypa, z roko je oklepil pištolo, desni lakot držal trdo pokoncu, pripravljen, z enim samim gibom potegniti orožje in ustreliti. Gypo mu je gledal v oči brez vsakega vznemirjenja, strahu ali presenečenja. Z nohtom desnega kazalca si je bezal vlakno od mesa izmed zob. Brbnil je z ustnicami, nato skomiznil z rameni. Počast mu je nenadoma izginila iz glave, in sam ni vedel, kako in kaj je z njo.

"Nikar ne govori tako z menoj," je zamrmral leno. "Samó zato ti nisem maral nič povedati, ker se mi ni hotelo..." Zopet mu je prišla počast v misli, stresnil se je ter prenehal. Toda skoraj takoj nato je nadaljeval s prišljenjo krepkim glasom. Začel se je sramovati tiste počasti, kakor da se je vdal njenemu strašnem navdihu, čeprav ga sploh niti razumel ni. "Nikar ne misli, da te hočem pehniti v nesrečo. Verjemi mi, da ne vem, ali je tvojeja očeta hiša pod stražo ali ni. Po navadi motovillim okrog Tittstreeta, štiriinštrideseti številki pa se nisem približal od tiste noči, ko sem šel tja s tvojim sporočilom in mi je tvoj stari dejal, naj mu nikoli več ne prestopim praga. Nemara da je tam straža, nemara da je ni. Ampak, če bi ti rekel, da je ni, pa bi šel ti tja, in bi te zasačili, saj veš —"

"Kaj meniš, Gypo," je zagrčal s sumom McPhillip.

"Prav čisto nič," se je Gypo široko zasmel. "Ampak to je samo, ker si mi tako z jasnega planil, da sam prav ne vem, kaj govoriš. Pogledaj, zadnjega pol leta sem ves matost, ko se klatim toč okrog, pa ga nimam tovariša, ki bi mi hotel dati šest penijev, da bi se kam zaklonil, pa če bi od mraza umiral na O'Connellovi cesti, in še z ozeblo nogo. Ti so —"

"Strela, pusti sebe in ozeblino, pa zini kaj pravega."

"Tak nikar ne kipi, Frankie. Saj sem ti že hotel povedati. Saj mi je bilo že na jeziku. Ondan so me ustavili na cesti in na dolgo in na široko govorili o tebi. Za petami so ti, tisto je že res, tisto. Seržant McCartney in še neki možak iz Sliga sta bila tam. Tisti detektivski seržant McCartney ti je pravo seme. Hu, to je falot, to se lahko brez ovinkov pove. Priselgal je vpričo mene, da te hoče dobiti živega ali mrtvega. 'Meni ta posel ne bi bogvekakod dišal,' sem mu dejal, prav takisto, pa me je tako osorno pogledal, da bi človeka kar podrló."

"Da me hoče dobiti, je dejal?" je sanjavo zamrmral McPhillip. Bilo je, kakor da mu je misel nenadno vzplavala stran, in da je izgubil zanimanje za okolico. Oči so se mu zastrmele v mizo, nekako za čevljev na desno stran.

Gypo je nemirno pogledal na točko, kamor je McPhillip upiral oči. Pa ni videl ničesar. Ozrl se je zopet nazaj McPhillipu v obraz ter nagubal čelo. Nato se je odhrknil ter začel iznova hlastno jesti. Pihal je v jed, da bi jo ohladil, ko jo je vtikal med čeljusti. Vse to s hrupom.

McPhillip je dolgo strmel v mizo. Desnica se mu je nervozno igrala s kopitom od pištolo. Levica mu je trkala po mizi. Nato se mu je užgala v obeh zagonetna iskra. Na vsem lepem se je zasmeljal. Bil je zagoneten smeh. Gypo se je zdrnil.

"Kaj je, Frankie?" je vprašal s prestrašenim glasom.

"Nič, nič," je rekel McPhillip ter se stresel. "Daj mi kaj jesti."

Požrešno se je lotil jedi, rabeč zaklepček za vilice in nož. Že dolgo ni jedel. Nič ni okuhal, kar goltal je na vse pretege.

Tudi Gypo je jedel, vmes pa je ves čas gledal McPhillipa. Vselej, kadar so mu drobne, bogajoče oči ujale McPhillipove oči, so se mu zazgale ter dobile kakor izraz. Nato si je potegnill z jezikom okoli dlesen ter naglas cmoknil.

Naposled je McPhillip odjedel. Obrisal si je zaklepni nožič ob hlače ter ga spravil v žep.

"Gypo," je rekel počasi, "ali stražijo polipi nako hišo na Tittstreetu, kjer živi moj stari?" (Dalje prihodnjik.)

William Porter, uradnik federalnega justičnega departmanta.

ostalih koruznih žgancev, ki sta jih potem z lesenima žlicama polovila iz latvice in nekam pobožno pojedla. Preden sta stopila ven v temo, je mati izpuli še brlečo trako iz špranje v mizi in jo vrgla v škat z vodo.

Ko sta prišla v dolino, na cesto, da sta mogla vstric hoditi, je mati napeljevala pogovor zdej na to, zdaj na ono reč, toda na vsak odgovor je dobila od vase vstopljenega Ulreka kaj kratek odgovor; fant je hotel biti sam s seboj in s svojo veliko skrbjo. Mati se je zato morala vdati molku tja do mesta, ki ga Ulrek ni bil še nikoli videl. Železnica, mnogo velikih hiš, o kakršnih se mu še sanjalo ni, kakor njive široke ceste so mu pregnale skrb. Resnosti svoje poti se je zavedel spet, ko sta že bila pred trgovino in mu je stara mati začela dajati poguma:

"Le dobro se drži in lepo odgovarjaj, če bodo kaj vpraševali."

Prijela ga je za roko in ga bolj vlekle ko vodila v trgovino. Prodajalci, vajenci in trgovec so začudeni gledali dvojico, zlasti upornega fanta, ki se je bal priti v trgovino.

"No, zdaj sem ga pa pripeljala, kakor smo se domenili," je dejala trgovca.

Trgovec se je bil spomnil dogovora, premeril in presodil je fanta od glave do nog, če bo, potem pa mu je dejal:

"Če boš priden in ubogljiv, bo nekoč na kateri kočevskih hiš še napis tvoje firme."

ULRIH UNFER

—ali ne bo to imenitno, kaj? Ulrek se ni ganil. Tega, kar mu je bil trgovec tako lepo obetal, ni razumel; samo gledal ga je, gledal, kakor da bi bil gluh.

Ko sta se trgovca in mati še pogovorila o učni dobi in o drugem, je mati odšla. Vso pot do doma so ji tako prijetno zvenele v duši trgovčeve besede, da se bo ime njenega vnuka Ulreka nekoč kot trgovska firma ponašalo na kateri kočevskih hiš. Ulrek pa je moral takoj za prodajno mizo, kjer mu je starejši vajenec Tone nanosil kup mila na mizo, ga učil rezati milo na kose, kose pa lepo zavijati, ne da bi se bil mogel kaj prida prestopati. Zvečer so mu bile noge težke ko svinec.

V veliki sobi na podstrešju, kjer so spali prodajalci in vajenci, mu je bila postelja dodeljena poleg postelje vajenca Lojze. Takoj je legel spat. Lojze, ki je snažil čevlje vsej družini in prodajalcem, in je bil odbran s kupov škarpov, kakor so bili nekoč le veliki čevljarji na deželi, je vprašal Ulreka po tem in onem. Ulrek se je rad spustil v pomenek. Lojze se je pri sebi čudil temu, da se Ulrek niti enkrat ni obrnil k njemu, temveč je bil trdovratno obrnjen v zid in govoril tako rekoč zidu.

Ko je Lojze raznesel vse osnažene čevlje po hiši, je še sam legel in ni več slišil v Ulreka. Kmalu, ko je ugasil luč, se je Ulrek obrnil v postelji, počel nekaj s rokami, pri čemer mu je nekaj trdega padlo na tla. Lojze je takoj vedel, kaj je to bilo.

Tudi jaz sem bil tak, ko sem prišel v trgovino, si je mislil. Prvi teden bi bil pojedel vse rozine, rožice, fige in sladkor, v vsakem žepu sem imel kaj. Čez teden dni pa sem bil sit vsega in tako bolan, da nisem mogel še kaj v usta dajati. No, tebi Ulrek, je pač zdajle v temi, padel košček sladkorja na tla, prav ko si ga hotel nesti v usta, si je razlagal izkušeni Lojze, potem pa je zasnal.

Ko je zjutraj že dovolj škarpov od komičev, ki so šli prejdnji večer pozno spat in jim jih zato ni mogel sanjati, priletelo na Lojza v postelji, je zlezel iz nje,

jel snažiti, vmes pa buditi Toneta in Ulreka. Ulrek kar ni mogel iz postelje. Ko sta Lojze in Tone že odšla in so tudi že vsi prodajalci bili pokonci, je tudi Ulrek vstal in se nerodno kretal po postelji, vedno tako, da je vsem kazal hrbet. Kmalu so bili v trgovini zbrani vsi, tudi šef je bil že prišel, le Ulreka še ni bilo.

"Kje pa je Ulrek?" se je nejevoljno zdril šef; zakaj tega, da bi kdo prihajal pozneje v trgovino kakor on sam, ni prenesel. "Pojdi ga takoj iskat", je velel Lojzu.

Ko je Lojze stopil v sobo, je Ulrek ves prestrašen stal ob postelji. Naglo se je obrnil v kot in se spustil v krčevit jok. Lojze ga je sočutno in prijateljsko tolažil; menil je, da ga je zgrabilo domotožje. Ulrek se je končno okrenil, Lojze pa je prestrašen odskočil.

"Za božjo voljo, kaj si si oko izbil?" ga je vprašal in s strahom nepremično zrl v prazno očesno votlino, kakor da mu bo ta dala odgovor na vprašanje.

"Ne, izgubil sem ga," je bilo razumeti iz ihté. "Ne morem ga najti, včeraj zvečer mi je iz rok padlo na tla."

Zdal je Lojze razumel vse. Molke je stal ob njem. Potem je pogledal pod posteljo, ali ni morda padlo med raztrgane podnice, toda ni ga bilo nikjer.

Na prijateljsko prigovarjanje se je Ulrek začel počasi premikati z Lojzom dol v trgovino. Da, zdaj, ko je šel obupan, grdo spačenega obraza dol po stopnicah in ko bodo vsak čas vsi v hiši zvedeli za njegovo grdo hišo, je v svoji duši prvokrat obtoževal očeta, ki mu je bil v pijanosti izbil oko. Da, zdaj in nikoli več. Saj bo spet našel tisti košček porcelana, ki se mu pravi oko in ki tako lepo zakrije grdo očetovo delo. Saj bo spet vse dobro. Nič več se ne bo treba hučovati na očeta. Te lepe misli so ga potolažile, da je prišel v trgovino že čisto miren. Vsi, trgovec, njegova žena in prodajalci so zbežani pogledali Ulreka; niso vedeli, ali naj gledajo v mirno, za prevaro odpuščanja proseče deano oko, ali levo, razorano, prazno očesno dolbino, ki je tako grdo spušila sicer tako ljubki Ulrekov obrazek. Ulrek je stal ves miren in gledal gospodarka, kakor da bi bil gluh. Njegovo oko je bilo mirno, podoba je bila, da bolj ko uho čaka na odločilne besede.

Lojze, pelji ga v hlev, odpnita živino pa ženita past. Naj pase, za pastirja bo že dober. Pokaži mu, kje sme pasti, do kam sme živina," je naročil Lojzu, ki je prijel Ulreka za rokav in ga za vedno odpeljal iz trgovine. Na pašni mu je razkazal meje, vmes pa ga je tolažil in mu dopovedoval, da bo njemu vse bolje na pašni kakor pa vajencem v trgovini. Naročil mu je še, naj približno opoldne prižene domov in naj pride v hišo h koslju.

Ko sta se ločila, se je Ulrek sproščen razgledal po okolici, globoko zadihal sveži zrak prirode, ki ga je pogrešal že noč in dan. Jel je iskati Vršnje, svoje ljube Vršnje, ki stojijo skrite neke na hribu aredi kočevskega pragozda. Ni jih zagledal, pa je vendarle kot golob planil v pravo smer in bežal, bežal...

Ko je Lojze prišel že blizu mesta, se je ozrl na pašnik, pa je videl, kako nekdo teče proti Rudniku in gozdu. Brž se je okrenil, da ne bi preveč določno videl, kdo beži, zakaj potem bi ne mogel reči, da ga ni videl bežati. Opoldne pa je moral Lojze po živino, zakaj ni je bilo domov.

Ulrek pa je po čisto neznanih krajih in gozdnih poteh pozno

Listen to and Advertise over PALANDECH'S YUGOSLAV RADIO Folk Songs and Music Tamburitzna Orchestra Station WWAB, Every Sunday 1 to 3 802 S. Clark St., Chicago — Mar. 2002

14 SHOPPING DAYS LEFT WHY DON'T YOU GET A RADIO SET?

BUY CHRISTMAS SEALS

petenci pritaval domov na Vršnje. Potrkal je na okno in na materino vprašanje, kdo je, odvrnil, ko da bi vedel, kako težkih štiri in dvajset ur je preživel brez njega: "Sem že tukaj, mati."

In mati je bila bolj vesela, kakor če bi bil kdaj na kateri kočevskih hiš visel napis Ulrih Unfer—napis, ki ga da ni bilo samo zaradi tega, da je Ulrek morda za kak dni prezgodaj izgubil oko.

Naročite Mladinski list, boljši mesečnik za slovensko čino!

Električni Štedilnik pomeni Vesel Božič

Trikrat na dan— za bodoča leta!

Automatičen... hiter... čist... varčen!

● Za najsrečnejši Božič dajte materi priložnost kuhati s elektriko. Hitrost, čistoba in brezskrbnost ji bo prihranilo mnogo dela... da ji več časa za druge stvari. Hrano skuha boljše. Jed bo bolj okusna—bolj užitna za celo družino—ker je hrana skuhana v lastnih naravnih sokih.

Električni štedilniki se prodajajo pri razprodajalcih električnih naprav, v prodajalnah železnin, pohištva, veletrgovinah in Commonwealth Edison Company.

Kuhajte z Elektriko

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklopu 11. radne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in priložne eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine ki eni naročnik. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali družino \$2.00 na eno leto naročanje. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.25 na teden, so jim to priložje k naročnin. Torej sedaj ni vrhota, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je naša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Če listu Prosveta je:

Za Zdrav. državo in Kanado \$2.00	Za Cjere in Chicago je \$1.50
1 teden in..... 4.00	1 teden in..... 4.00
2 tednika in..... 8.00	2 tednika in..... 8.00
3 tednika in..... 12.00	3 tednika in..... 12.00
4 tednika in..... 16.00	4 tednika in..... 16.00
5 tednikov in..... 20.00	5 tednikov in..... 20.00

Za Evropo je..... \$2.00

Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveta, list, ki je naša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri tah članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list teden, bodo moral tisti član in dotična družina, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveta, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vrsto lista Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo uničiti datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 3857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo polijam naročnino za list Prosveta vrsto \$.....

1) Ime..... Čl. družine \$.....

2) Naslov..... Ustavite teden in ga priložite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

3)..... Čl. družine \$.....

4)..... Čl. družine \$.....

5)..... Čl. družine \$.....

6)..... Čl. družine \$.....

7)..... Čl. družine \$.....

Firma Ulrih Unfer

Lojze Novak

"Ulrek, zdaj pa le končaj. Pridi noter, da te bom utihla, da ne boš umazan hodil od hiše k tujim ljudem." Je zaklicala sključena starka skozi okno svojemu dvanajstletnemu vnuku. Pravkar je zlezel izpod kupa suhih vej, ki jih je privlekel s pobočja hriba h koči na vrhu. Ni še stopil čez prag, ko je vprašal:

"Ali jih boste zdaj res imeli za vso zimo zadosti, mati?"

"Pravim ti, da več ko zadosti, mu je zatrdila, dasi je vedela,

da bo morala še pred novim letom vsak dan dol v gozd po veje in suhljad, če ne bo hotela zmzniti v koči.

"Če boš tudi v mestu tako priden, te bodo res radi imeli. Prav lahko, rečem ti, prav lahko se zgodi, da boš še trgovec v Logu. Le dobro si otri noge pa koj lezi spat. Zgodaj bova morala vstati; do mesta je štiri ure hoda. Le čakaj, pa tole ti moram še naročiti: no, zastražen očesa. Nikoli nikomur nič povej, kako in kaj je bilo; prav nič se ne pozna, nič ne bodo opazili."

To naročilo je Ulreka močno vznemirilo. Doslej zastražen očesa

ni bil nikoli v skrbeh, zdaj pa ni mogel zaspati. Prva skrb je legla nanj: skrivati, molčati!

Tudi mati dolgo ni zaspala. Ulreku, ki ga je imela tako rada, saj je bil še nekaj let edina živa duša, ki je živel z njo v stari, burni koči, je hotela priskrbeti boljše življenje. V mestu se je bila dogovorila s trgovcem, da ga bo vzel za vajenca, da se izučijo trgovine. No, za jutri sta se s trgovcem dogovorila, da mu ga bo pripeljala in potem bo ostala sama, čisto sama, brez Ulreka. Ni se še daniho, ko sta vstala. Zavrela je robidovca, nasula vanj peščico mrzlih, od večerje